

В.П. Зинчук, к. полит. н.

ПОЛИТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ МЧС

Исследовано методологические аспекты понимания политического и гражданского образования в системе МЧС. Автор обращает внимание на неопределенность и несопоставимость понятий «политическое образование» и «гражданское образование», предлагает их собственные понимания и пути индоктринации.

Ключевые слова: политическое образование, гражданское образование, политическая социализация, индоктринация, демократия.

V.P. Zinchuk, Candidate of Science (Politics)

THE POLITICAL EDUCATION FOR MES

The article is dedicated to methodological aspects of problems research of political and civil education. The author notices the uncertainty in the scientific literature of concept «political education» and «civil education» and suggested his own explanations of the indicated concepts and ways indoctrination.

Key words: political education, civil education, political socialization, indoctrination, democracy.

УДК 378.14.1

О.М. Парубок, к.пед.н., О.М. Мартин, к.екон.н., О.В. Міллер (Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Дистанційне навчання набуває все більшої актуальності в освітянській діяльності МНС. В статті розглянуті методи, складові елементи, психолого-дидактичні особливості і переваги дистанційної освіти а також намічені напрями впровадження в навчальний процес сучасних технологій дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, освітянська діяльність МНС, комп'ютерні технології дистанційної освіти

Постановка проблеми. Методи підготовки фахівців у відомчих навчальних закладах МНС України є одним із найактуальніших питань сьогодення і має характер безперервного процесу.

Одним із напрямків реформування служби цивільного захисту України є підготовка в системі освіти МНС України висококваліфікованих фахівців усіх рівнів та ланок.

Зрозуміло, що безперервний науково-технічний прогрес потребує постійного оволодіння новими методиками забезпечення навчального процесу, і часто традиційні методи стаціонарної форми навчання є недостатніми.

Аналіз попередніх досліджень Дистанційне навчання має давню історію. Понад 130 років тому авторами цієї інновації стали викладачі берлінського університету Г.Тусен і Г.Лангеншейдт. Вони використали метод поштового зв'язку для розсилки студентам вказівок,

інформації, контрольних робіт та інших навчальних матеріалів з отриманням від них відповідей [4]. Але офіційний статус ця форма навчання вперше отримала в США 1891 року, де при Чикагському університеті було створено заочне відділення. Дещо пізніше цю форму навчання стали використовувати інші американські університети, а в ХХ ст. дистанційне навчання поширилося в СРСР, країнах центральної і Східної Європи, Океанії, КНР і інших країнах. Так, у США широкого розповсюдження набув термін "незалежне навчання", в Європі — "дистанційне навчання", в Росії — "заочна освіта", а останнім часом — "дистанційна освіта". В Україні сьогодні поки що не існує вищих навчальних закладів, у яких широко використовувалось би дистанційне навчання. Навчання на відстані надає можливість отримати "столичну" і навіть міжнародну освіту мешканцям провінції, військовослужбовцям, дітям-інвалідам та іншим категоріям населення.

Мета. На даний час використання сучасних комп'ютерних технологій навчання, побудованих на системі Інтернет, дає можливість доповнити традиційну форму навчання у навчальних закладах МНС більш прогресивною - з використанням мультимедійних засобів. На основі розгляду методів, складових елементів, психолого-дидактичних особливостей і переваг дистанційної освіти намітити напрямки її впровадження в навчальний процес навчальних закладів системи МНС.

Основний матеріал. Значний внесок у розробку теорії дистанційного навчання здійснили Р.Делінг, Ч. Ведмеєр, М.Мур, О.Петерс, Б. Гольмберг та ін.

Прикладом сучасних зарубіжних теорій дистанційного навчання є теорії реінтеграції актів викладення і вивчення Д. Кігена, еквівалентності дистанційного навчання М.Сімонсона, Д.Шейла, тривимірна теорія дистанційного навчання Д.Вердьюіна, Т.Кларка й теорія дистанційного навчання Х.Ператона та ін.

Дистанційна форма навчання все впевненіше заявляє про себе та забезпечує можливості:

- оперативного обміну значними інформаційними блоками будь-якої модельності, Інтернет-серверами та споживачами інформації (телеконференції, електронна пошта, обмін файлами та ін);
- вільного доступу до необмежених мультимедійних баз даних;
- вільного співвідношення в будь-яких пропорціях інформації, яка зберігається на різних носіях (жорстких дисках DVD, CD-ROM), серверах Інтернету і традиційних носіях.

Дистанційне навчання є основою реалізації технічних засобів навчання, або основою реалізації універсально-доступної моделі освіти, однією з цілей якої є підвищення кваліфікації та перекваліфікація. Дистанційні системи навчання дозволяють охопити аудиторію, що була раніше недоступною, наприклад, фахівців МНС, які виконують свій службовий обов'язок у віддалених регіонах.

Отже такі системи є більш відкритими, а можливість перекваліфікації і її доступність є особливо важливими в період реформування системи цивільного захисту.

Що ж таке дистанційне навчання? Сьогодні існує безліч визначень цього поняття. Дистанційне навчання – нова форма організації навчального процесу, в якого своя специфіка, свої особливості керування цим процесом і оцінки ефективності навчання, а також зовсім інші, ніж при денному чи заочному навчанні, місце і роль викладача [4, с.135].

Насправді поняття „дистанційне навчання” більш широке й ґрунтується на трьох складових: відкрите навчання, комп'ютерне навчання, активне спілкування з викладачем і студентами з використанням сучасних телекомунікацій [1, с.4].

Можна зазначити, що у вітчизняній літературі під дистанційним навчанням розуміють навчання, яке базується на використанні комп'ютерної та телекомунікаційної технології. Проте це не відповідає загальноприйнятому значенню у зарубіжній літературі, де під дистанційним навчанням розуміють заочне навчання [2].

Дистанційне навчання поєднує в собі елементи класичної університетської освіти і систему елементів інноваційного освітянського середовища.

Світовий досвід свідчить про інтенсивний розвиток саме дистанційних форм навчання, які надають можливість постійно поповнювати професійні знання широким верствам населення і виводять дистанційне навчання на інший, якісно новий рівень розвитку сучасної освіти, що забезпечує безпосереднє спілкування між викладачем і майбутнім фахівцем і має деякі переваги і відмінні риси щодо денної форми навчання.

Дистанційне навчання характеризується інтенсивністю, яка закладена в самому засобі, його технології, організації та взаємодії викладача і курсанта (студента), а також курсантів (студентів) між собою. Залежно від кількості тих, хто навчається, воно може бути індивідуальним або масовим.

Деякі автори вважають, що дистанційне навчання — це метод і обґрунтовують це тим, що в нього можна включати (переносити) елементи заочного навчання (пересилати завдання, результати тощо). Але їх не можна плутати, оскільки при дистанційному навчанні спостерігається постійна ефективна інтерактивність. Е.С.Полат розглядає дистанційне навчання як нову форму навчання й освіти [3]. Але така форма навчання не може бути автономною системою хоча б тому, що дистанційне навчання конструюється відповідно до тих же дій, що й очне або заочне навчання з тим же змістом. Варто відзначити, що при цьому використовуються форми, методи, принципи та правила навчання, але подача дещо інша. Система дидактичних принципів та правил навчання така ж, але реалізується іншими засобами, обумовленими специфікою нової форми навчання, новим науковим підходом, можливостями інформаційного середовища, Інтернет, його послугами та використанням електронних мереж. Потрібно також відзначити, що при дистанційному навчанні різні види форм диференціації обумовлені самою специфікою навчання в мережах, де часто бувають групи курсантів (студентів) різних рівнів підготовки. Якщо навчальні групи неоднорідні, що підтверджується спеціальним тестуванням, то вони повинні бути диференційованими з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента.

Таким чином, серед основних компонентів дистанційного навчання є електронний підручник, навчальний посібник, тобто повний комплекс методичного забезпечення навчальної дисципліни, який вимагає використання Інтернет та електронних мереж.

Дистанційне навчання має такі складові елементи:

- матеріали навчання, тобто те, що пропонує викладач або навчальний заклад;
- взаємодію, тобто реальний зв'язок за допомогою якого забезпечується реальне наставництво та консультивання. Враховуючи ці елементи, дистанційну освіту можна визначити як різні форми навчання на всіх рівнях, які не відбуваються під безпосереднім керівництвом викладача, але які є корисними завдяки плануванню, керівництву та організації навчання від навчального закладу, що його підтримує.

Існує кілька методів реалізації дистанційного навчання:

1. Поштовий — цей спосіб виник ще до появи глобальних інформаційних мереж і на даний момент рідко використовується. Головний недолік цього методу — великі часові затрати при відправці і отриманні пошти. Навчання затується, до того ж не всю інформацію можна передати поштою.
2. Використання для навчання цифрових каналів супутникового зв'язку. Цей метод ефективний, проте дорогий щодо значної вартості як самого устаткування, так і розробки відповідного програмного забезпечення для них.
3. Система дистанційного навчання за допомогою Інтернету.

Технології, що забезпечують бездоганну роботу мережі, постійно удосконалюються, збільшується в них швидкість передачі даних та покращується якість інформації. Відтворення відео- та аудіоданих в мережі проходить у реальному часі. Все це істотно збільшує можливості дистанційного навчання через Інтернет.

Дистанційне навчання має ряд психолого-дидактичних особливостей і переваг:

- навчання на відстані;
- навчання поєднує елементи класичної вищої освіти й систему віртуального освітнянського середовища;
- інтенсивність, яка закладена в його засобах і технології;
- індивідуальність і колективність;
- елементи дидактичної системи (форми, методи, принципи) мають свої особливості щодо надання навчальної інформації, форм взаємодії викладача і курсанта (студента), реалізація дидактичних принципів і правил відбувається специфічними засобами, обумовленими специфікою нової форми навчання; використання інформаційного середовища Інтернет, його послуг;
- використання електронних мереж;
- широке використання спеціального тестування;
- методологічна дистанційна освіта якісно відрізняється від традиційних методів підготовки фахівців різних рівнів.

Дистанційне навчання має свою концепцію, в якій відображені його особливості:

- бажаючі навчатися зараховуються без вступних іспитів упродовж календарного року;
- рекомендації абітурієнтам надаються відповідно до їх типу мислення та соціальної спрямованості;
- узагальнення типових програм у системі знань з окремих дисциплін;
- виявлення індивідуального рівня кожного студента (курсанта);
- створення груп за регіональним принципом;
- початок занять у міру формування академічних груп;
- швидкий розвиток різноманітних технічних засобів (комп'ютерні, телевізійні, електронні мережі, інформаційні технології);
- супутникова система зв'язку;
- використання кабельного телебачення, відеокасет;
- масова телефонізація, яка забезпечує підключення до інформаційних мереж;
- виникнення нових економічних потреб і реалій (новий замовник тощо);
- інтенсивний процес формування нової інфраструктури (перепідготовка спеціалістів);
- модель відкритої дистанційної освіти спрямована не на удосконалення чинної практики управління, а на її якісні зміни;
- в основі змісту управлінської освіти лежить не наукова логіка, а професійні, економічні вимоги до сучасного фахівця;
- змінюється характер управлінських знань;
- використання у відкритій дистанційній освіті різних інформаційних технологій і нових способів трансляції інформації (ігрові розбори пожеж тощо);
- підтверджуються дані ЮНЕСКО щодо зовнішніх аналізаторів (слухового, зорового, сенсорного), ролі кожного з них і їх взаємозв'язку;
- співдружність у навчанні, інтерактивність;
- різнорівневе навчання;
- використання особистісно-орієнтованих технологій навчання;
- специфічність методики навчання;
- взаємозв'язок дидактики, методології, психології, педагогіки й технічних засобів навчання;
- широке уявлення про технологію, вплив людини на навколишнє середовище.

Відзначені особливості і переваги дистанційного навчання дозволяють зробити висновок, що воно має низку переваг порівняно з розглянутими видами навчання. Це симбіоз усіх названих видів навчання — традиційного, проблемного, ігрового, випереджаючого, комп'ютерного, інтенсивного.

Освітній процес у відомчих навчальних закладах цивільного захисту з використанням дистанційного навчання може здійснюватись при застосуванні різних форм навчання у виді експерименту. Підвищення кваліфікації і професійна перепідготовка фахівців цивільного захисту в навчальних закладах системи МНС проводиться з відривом від служби, без відриву від служби, з частковим відривом від служби і по індивідуальними формами навчання. Навчальні заклади МНС можуть здійснювати навчальний процес як самостійно, так і через мережу своїх відособлених структурних підрозділів.

Дистанційне навчання сьогодні набуває все більшого поширення і розвитку, користується популярністю. Вважаємо за необхідне, щоб кожний навчальний заклад МНС України намагався створити свій сайт і свою систему дистанційного навчання, здійснював розробку дидактичного забезпечення дистанційного навчання: створення електронних курсів, підручників, навчальних посібників – тобто інформаційного забезпечення системи навчання, його методів, форм та підготовку тьютерів, або педагогів-координаторів. Все це буде сприяти активному впровадженню цього виду навчання в систему підготовки спеціалістів для служби цивільного захисту України.

Не зважаючи на складність, дистанційне навчання має далеке минуле, міцне сучасне і велике майбутнє. Це бажання і вимога сучасності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навчальний посібник. 3-тє видання / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротинко // за редакцією В. М. Кухаренка. – Харків: НТУ „ХПІ”, „Торсінг”, 2002. – 320 с.
2. Holmberg, Berjje. Theory and Practice of Distant Education London, New York Routledge, 1994, p2-3.
3. Дистанционное обучение: Учебный процесс / под редакцией Е.С. Полат. – М. : 1998. – №4. – 326 с.
4. Шуневич Б. І. Дистанційне навчання в системі вищої освіти Європи та Північної Америки / Б. І. Шуневич // [Монографія] (за ред. О.В. Грицаюка). – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 365 с.

А.Н. Парубок, к. пед. н., О.М. Мартын, к.экон.н., О.В. Миллер

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ

Дистанционное обучение приобретает значительную актуальность в образовательной деятельности МЧС. В статье рассмотрены методы, элементы, психолого-образовательные особенности и преимущества дистанционного образования, а также намечены направления внедрения в учебный процесс современных технологий дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, образовательная деятельность МЧС, компьютерные технологии дистанционного образования.

О.М. Parubok, Candidate of Science (Pedagogy), О.М. Martyn, Candidate of Science (Economics), О.В. Miller

MODERN COMPUTER TECHNOLOGIES OF DISTANCE LEARNING IN PREPARATION OF CIVIL DEFENSE SPECIALISTS

Distance learning becomes the most active in the education of MES. The methods, elements, psychologic-educational peculiarities and advantages of the distance learning were considered. The adoption of computer technologies into the distance learning process is analyzed in the article.

Key words: distance learning, education of MES, computer technologies of the education process.